

ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ І ПРОГНОЗУВАННЯ В УКРАЇНІ У РОКИ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ

Клименко Д.М., здоб. ОС «магістр»

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. М.О. Євдокімова

Державний біотехнологічний університет

Повномасштабне вторгнення країни-агресора на територію України з 24 лютого 2022 року і яке триває до сьогодні є наслідком найбільшого кризового періоду в економіці нашої держави. В перший день війни всі ресурси відразу направилися на оборону держави та соціальний сектор – це два важливі напрямки на які Україна почала виділяти всі можливі кошти з державного бюджету. Варто відзначити, що у таких умовах фінансове планування та прогнозування набувають особливого значення для ефективного використання грошових ресурсів та забезпечення стабільності економіки.

За оцінками експертів, сума економічних збитків заподіяна війною в Україні становить понад 700 млрд. доларів і цей показник зростає з кожним днем. На відбудову країни після закінчення воєнних дій знадобиться мінімум 3-5 років та сотні мільярдів доларів внутрішніх та міжнародних інвестицій. Певна частина коштів зобов'язана надійти від конфіскованих російських активів, вони на даний момент є замороженими в західних країнах і становлять приблизно 330 млрд. доларів. Ці відшкодування краплина в морі порівняно зі збитками які є на даний момент.

Вирішальну роль у вирішенні економічних питань України відіграла підтримка міжнародних партнерів. Бюджетна допомога у 2022 році склала 36 млрд. доларів – це дало змогу перекрити заплановані видатки держави, які становили 75 млрд. доларів (2,7 трлн. гривень). Є підстави вважати, що у 2023 році обсяги допомоги, які отримає Україна, будуть ще вищими – сумарна вартість допомоги від усіх країн-партнерів, які є гарантами економічного відродження, може перевищити 80 млрд. доларів і за певних умов сягнути майже до 100 млрд. доларів [1].

Виділяють чотири блоки іноземної допомоги за типом її надходження до України, які майже не перетинаються: загальна бюджетна підтримка, цільова бюджетна підтримка, військова допомога, позабюджетна підтримка.

1) Загальна, або нецільова фінансова підтримка публічних бюджетів.

До цього блоку входить грантова або кредитна підтримка, спрямована на ліквідацію дефіциту держбюджету або інших публічних бюджетів або на рахунки Центробанку, без цільових обмежень її використання (або з дуже широкими рамками).

2) Цільова невійськова фінансова підтримка публічних бюджетів.

Фінансова допомога, що надходить у бюджети різних рівнів, із обмеженнями щодо мети використання коштів. Як правило, надається у вигляді грантів. Раніше майже завжди супроводжувалася умовами отримання (наприклад, вимогами до реформування того сектору, який фінансується). Зараз частіше спрямовується на конкретні інфраструктурні проекти. У цьому разі

допомога може не мати умов щодо структурних реформ. Очікується зростання подібної цільової допомоги на відбудову зруйнованої інфраструктури.

3) Військова допомога:

- матеріальна допомога - озброєння та інші товари для використання у секторі безпеки та оборони, що надаються Україні на безповоротній або поворотній основі;

- цільова фінансова підтримка, спрямована на покриття витрат сектору безпеки та оборони або на закупівлі для цих відомств;

- нематеріальна військова допомога – тренування, навчання тощо, спрямовані на посилення сектору безпеки та оборони;

4) Негрошова невійськова допомога Україні, а також безповоротна фінансова допомога, що не надходить до публічних бюджетів:

- матеріальні активи, що надаються на цивільні цілі (приклади – гуманітарна допомога або обладнання для відновлення інфраструктури);

- проекти зі статусом міжнародної технічної допомоги;

- грошова допомога громадянам, постраждалим унаслідок агресії, що проходить повз бюджет;

- перерахування трудових мігрантів.

Що стосується очікувань від року, що настав, то озвучені прогнози, звісно, не можуть точно відобразити, що чекає національну економіку через продовження війни і відповідну невизначеність. Згідно з консенсус-прогнозом провідних економістів країни, у 2023 році очікується зростання валового внутрішнього продукту України на 3,25 відсотка при споживчій інфляції на рівні 21,5 відсотка та курсі національної валюти у 41 гривню за долар США. У Міністерстві економіки прогнозують цього року скромне зростання ВВП на 3,2 відсотка після карколомного минулорічного падіння [1].

Всі українці зараз мають одне велике бажання – якнайскорішої перемоги України, після якої нам усім треба буде працювати на відбудову нашої держави та відновлення економіки. Пріоритетними сферами стануть логістика, освіта і наука, медицина та фармацевтика, роздрібна торгівля, сільське господарство, агробізнес. В центрі уваги буде безпека країни та підготовка відповідних кадрів.

Навіть попри безпрецедентну донорську підтримку міжнародних партнерів, внутрішніх ресурсів не вистачить для того, щоб швидко модернізувати українську економіку, яка продовжує потерпати від війни. Необхідно залучати іноземних приватних інвесторів, але для цього потрібно забезпечити відповідні умови. Усі ці заходи допоможуть державі досягти стабільного та сталого зростання, не зважаючи на жорстоку війну, а Перемога неодмінно буде завойована нашими героїчними захисниками, а з нею почнеться велике оновлення нашої країни і роботи буде багато для усіх.

Інформаційні джерела:

1. Стійкість України: уроки 2022 року. URL: <https://ces.org.ua/resilience-of-ukraine-lessons-2022/>

2. Михайленко С.В. Особливості бюджетного фінансування соціально-економічних програм. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2010. №5. Т.1. С.110-113.